

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Лук'янової Валентини Вячеславівни

на дисертаційну роботу Кузь Тетяни Іванівни

«Удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств в умовах суспільної нестабільності»,

що подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за

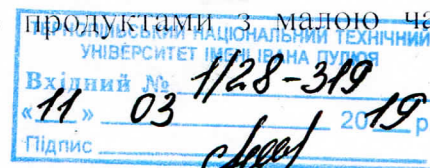
спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами

(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами

На сьогоднішній день ефективним способом конкурентної боротьби є інноваційного розвитку усіх сфер діяльності, який передбачає активне впровадження іновацій у виробничо-комерційне використання. Розвиток вітчизняної економіки визначається активністю інноваційних процесів, економічною ефективністю нововведень, тобто результативністю перетворення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в інноваційний продукт, такий як нова техніка та прогресивні технології, які сприяють зменшенню собівартості продукції та підвищенню її конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Інноваційний шлях розвитку сьогодні є визначальною складовою економічного зростання будь-якої країни світу. Як засвідчує досвід інших країн, лише за умови широкого впровадження інноваційних розробок можливо наповнити ринки конкурентоспроможною продукцією вітчизняного виробництва. Натомість, на даний момент спостерігається зовсім інша ситуація: замість високотехнологічної наукоємної продукції вітчизняний експорт здебільшого представлений застарілими технологіями та обладнанням, а ще більше сировиною або продуктами з малою часткою

обробки. У зв'язку з цим вкрай необхідним і доцільним є процес інноваційного заміщення на багатьох вітчизняних машинобудівних підприємствах нашої держави.

З метою розробки ефективного організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств доцільним є вирішення теоретико-методичних питань, пов'язаних з уточненням сутності понять «інновація», «інноваційний розвиток», розробкою і удосконаленням існуючих підходів до оцінки рівня інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, обґрунтування пріоритетних напрямків його підвищення.

У цілому, проведене автором дослідження теоретичних та практичних аспектів удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств є актуальною темою дисертаційної роботи.

Актуальність проблематики дисертації, наукова та практична спрямованість підтверджуються її зв'язком з науково-дослідними темами Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, зокрема з темою «Інноваційні, безпекові та ресурсні засади удосконалення управління підприємствами в умовах економічних реформ виробничої та соціогуманітарної сфер» (реєстраційний номер 0117U004676) та «Моделювання і логістика фінансово-виробничих та транспортних систем і зв'язку» (реєстраційний номер 0112U002211). В рамках даної теми автором вдосконалено теоретико-методичні та практичні підходи до формування системи стратегічного планування діяльності машинобудівних підприємств у контексті їх інноваційного розвитку.

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформованих у дисертації***

Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою Кузь Тетяни Іванівни дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, які містяться в ній, є достовірними і достатньо обґрунтованими. Зміст

дисертаційної роботи охоплює основні аспекти обраної теми дослідження.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі, забезпечено методологією наукового пізнання, положеннями, що знайшли відображення у роботах зарубіжних та вітчизняних вчених з питань дослідження інноваційного розвитку підприємств, підвищення його рівня та використання організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку на машинобудівних підприємствах.

Слід зазначити те, що у роботі автором застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів для вирішення завдань, які були поставлені у дисертаційній роботі, при обґрунтуванні теоретичних та практичних рекомендацій, обробці та аналізі інформації, таких як: методи аналізу та синтезу – для дослідження теорії інноваційного розвитку; методи статистичного аналізу – для аналізування показників інноваційного розвитку промислових та машинобудівних підприємств; балансового методу – для оцінки сучасного стану та змін інноваційного розвитку підприємств досліджуваної галузі; методи опитувань, експертних оцінок щодо розробки критеріїв і показників оцінювання інноваційного розвитку промислових підприємств; методи регресійного аналізу та економіко-математичного моделювання – для розробки методичних підходів до оцінки впливу факторів; засоби комп'ютерної обробки економічної інформації, зокрема табличний редактор Microsoft Excel.

В цілому проведений аналіз дисертаційної роботи, автореферату та опублікованих праць Кузь Т.І. дає змогу стверджувати про достатній ступінь обґрунтованості та наукову достовірність отриманих результатів. У висновках дисертації містяться основні результати теоретичного та практичного дослідження, проведеного дисертантом, а також висновки логічно сформульовані та становлять єдине ціле.

З точки зору мети дослідження і вирішених у процесі її досягнення завдань, назва дисертаційної роботи «Удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств

в умовах суспільної нестабільності» повністю відповідає її змісту.

Наукова новизна одержаних результатів

Найбільш вагомими результатами, що характеризуються новизною і розкривають суть наукового дослідження, його ґрунтовність, масштабність та повноту, є наступні:

1. Систематизовано наукові погляди вітчизняних та зарубіжних вчених та спеціалістів на зміст поняття «інновація» (с. 37-39) та «інноваційний розвиток» (с. 46), що дало змогу доопрацювати понятійний апарат з проблематики управління інноваційною діяльністю.

2. Досліджено та систематизовано основні підходи до систематизації чинників впливу, які стримують чи стимулюють інноваційний розвиток вітчизняних машинобудівних підприємств в умовах суспільної нестабільності. Їх декомпоновано за такими класифікаційними групами: техніко-економічні, організаційно-управлінські, політично-правові, соціально-психологічні. Чинники, які негативно впливають на інноваційний рівень сучасних підприємств вмонтовано у запропоновану автором модель формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, щоб формувати дієві управлінські рішення для його підвищення (с. 57).

3. Проаналізовано стан машинобудівної промисловості та зазначено слабку готовність чималої кількості вітчизняних підприємств до масштабного освоєння інноваційної продукції та технологічних рішень і, в подальшому дозволило удосконалити підходи до оцінювання і сформувати організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку машинобудівних підприємств.

4. Необхідно відмітити удосконалений авторський погляд на побудову системи оцінки рівня інноваційного розвитку машинобудівних підприємств за допомогою агрегування ресурсних, технологічних і ринково-результативних критеріїв ефективності інновацій в динаміці розвитку підприємства (с. 119-131).

5. Нетривіальний підхід продемонстрований автором при розробці організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, що пропонує комплексну взаємодію організаційного, економічного та інноваційного блоків управління в режимі покращення інноваційного розвитку підприємств (с. 144).

6. Автором запропоновано використовувати розгорнутий комплексний підхід до оцінювання впливу факторів на інноваційний розвиток машинобудівного підприємства на основі регресійного моделювання. Це, в свою чергу, дозволить керівництву підприємств машинобудівної промисловості контролювати факторні показники з метою досягнення очікуваних значень результативних показників, а також надасть змогу приймати вчасно економічно-обґрунтовані управлінські рішення, цілеспрямовано вибирати найбільш дієві з них та в повному обсязі здійснювати заходи для усунення негативного впливу цих факторів в майбутньому періоді (с. 152-162).

7. Схематично запропонована модель організації інноваційного центру, який створює сприятливі умови для оптимізації управління інноваційною діяльністю, що, в свою чергу, робить вітчизняне підприємство більш адаптивним до умов суспільної нестабільності, і дає можливість швидко реагувати на зміни шляхом декомпозиції зв'язків і елементів запропонованого в роботі організаційно-економічного механізму інноваційним розвитком машинобудівних підприємств (с. 171).

Значущість дисертації для науки та практики

Дисертаційна робота Кузь Т.І. є певним внеском у розвиток теорії та практики дослідження проблеми удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств.

Отримані результати у дисертаційній роботі, сформовані наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо глибоко аргументованими та отримані за сучасними методами наукових досліджень і містять наукову

цінність як у теоретико-методичному, так і у практичному плані.

Вони базуються на глибокому вивченні, критичному аналізі та узагальненні наукових розробок з проблеми, що розглядається, комплексному системному аналізі значного масиву економіко-статистичної інформації. Все це дало підстави автору сформулювати наукові положення, які збагатили економічну науку новими теоретико-методичними підходами та змогли знайти своє відображення у практичній діяльності підприємств.

Наукове значення отриманих у процесі дослідження результатів полягає, перш за все, в удосконаленні розуміння сутності понять «інновація в умовах суспільної нестабільності», «інноваційний розвиток в умовах суспільної нестабільності», «організаційно-економічний механізм», обґрунтуванні методики оцінки рівня інноваційного розвитку машинобудівних підприємств в умовах суспільної нестабільності на основі ключових показників, які безпосередньо визначають рівень інноваційного розвитку на підприємстві машинобудівної промисловості.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання обґрунтованих науково-методичних положень дисертаційної роботи на вітчизняних машинобудівних підприємствах та сприятиме підвищенню їх інноваційного розвитку в умовах суспільної нестабільності.

Основні результати наукового дослідження використано у діяльності підприємств ПАТ «Оріон»; ДП «Красилівський агрегатний завод»; ТОВ «ОСП Корпорація Ватра»; корпорації «Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля». Окремі положення і висновки дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя при викладанні дисциплін «Нові технології та інноваційний розвиток підприємства», «Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства» та Чортківському коледжі економіки та підприємництва при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Економічна теорія», «Основи комерційної та біржової діяльності» (про що свідчать відповідні довідки).

Висновки та рекомендації дисертаційної роботи можуть бути успішно використані на підприємствах машинобудування, оскільки розроблені методичні підходи є уніфікованими та загальнодоступними, а також є засобом вирішення загальних проблем вітчизняних підприємств. У цілому дисертаційна робота має наукове і прикладне значення.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи викладено у 26 наукових працях загальним обсягом 4,62 д. а. (з них автору належить 4,21 д. а.), з яких: 1 колективна монографія, 3 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 7 статей у фахових виданнях та апробаційного характеру – 15 праць.

Вірогідність результатів дослідження підтверджена апробацією і схваленням на міжнародних науково-практичних конференціях, а також впровадженням в практику діяльності машинобудівних підприємств України.

Сформульовані у дисертації наукові результати, висновки, рекомендації і пропозиції належать особисто автору, є його науковим доробком. Особистий внесок дисертанта є достатнім. У працях, написаних у співавторстві, здобувачеві належать конкретні висновки щодо досліджуваного питання. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає встановленим вимогам щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Підкреслюючи актуальність дослідження, його наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, слід зазначити наступні зауваження до дисертаційної роботи:

1. У пунктах 2.1 та 2.2 аналізуючи стан машинобудівної галузі та машинобудівних підприємств, зокрема, в контексті забезпечення інноваційного розвитку, доцільно було б оновити окремі статистичні дані щодо напрямів, кількості та видів фінансування інноваційної діяльності підприємств машинобудівної галузі (с. 86-119).

2. У процесі дослідження автором запропоновано підхід щодо оцінки рівня інноваційного розвитку машинобудівних підприємств в умовах суспільної нестабільності на основі ключових показників, які безпосередньо його визначають з урахуванням трьох ключових складових забезпечення: ресурсної, технологічної та ринково-результативної. Проте, на нашу думку, доцільно було виділити ще інтелектуальну складову, з урахуванням якої оцінка рівня інноваційного розвитку підприємства дасть змогу потенційним інвесторам зорієнтуватися в прийнятті рішень щодо виділення коштів з метою реалізації інноваційної стратегії розвитку.

3. У пункті 2.3 дисертаційної роботи автором розглянуто науково-методичний підхід щодо оцінювання рівня інноваційного розвитку досліджуваних підприємств (с. 119-131). Проте доцільно було б обґрунтувати вибрані шкали для оцінювання окремих показників, складових і узагальненого показника. Нерівномірність наповнення чинниками оцінки окремих складових також призвела до певної асиметрії в оцінці.

4. Обґрунтовуючи необхідність формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств, автору доцільно було б частину теоретичного матеріалу перенести із 3 розділу до першого, чітко визначити місце даного механізму у загальній системі управління і вказати на специфіку саме машинобудівної галузі щодо інноваційного розвитку.

5. У пункті 3.3, автором пропонується проектування організаційної структури управління інноваційною системою і оптимальне її вбудовування в усталений багато суб'єктний механізм прийняття рішень на підприємстві – інноваційний центр. Однак доцільним було б вказати на можливості запровадження запропонованого інноваційного центру, показати за

результатами його введення можливості покращення стану інноваційного розвитку окремих досліджуваних машинобудівних підприємств.

6. У запропонованих авторах підходах щодо оцінювання, моделювання та прогнозування чинників інноваційного розвитку (розділ 2 і 3) більше уваги потрібно приділити саме аспектам суспільної нестабільності, а саме, ризикам, загрозам, перешкодам тощо.

7. Цікаво було б, у науковій роботі ширше побачити міжнародний досвід інноваційного розвитку підприємств, що дало б змогу розширити бачення щодо особливостей його підвищення в сучасних Європейських інтеграційних умовах.

8. Наявні певні технічні зауваження щодо оформлення таблиць, рисунків, русизми по тексту роботи тощо.

Однак висловлені зауваження і зазначені рекомендації не зменшують загальну позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи здобувача.

Відповідність дисертації нормативним вимогам Положення про порядок присудження наукових ступенів та інших документів

Проте, викладені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Кузь Тетяни Іванівни «Удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств в умовах суспільної нестабільності» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати щодо формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку машинобудівних підприємств.

Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети і завдань дослідження. Оформлення дисертації та автореферату відповідає встановленим вимогам. Автореферат дисертації в

повній мірі розкриває її основні положення та відображає зміст і структуру роботи.

Дисертаційна робота повністю відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та вимогам пп. 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567), а її автор Кузь Тетяна Іванівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економіки

підприємства і підприємництва

Хмельницького національного університету

В.В. Лук'янова

Підпис д.е.н., проф. Лук'янової В.В. завіряю:

Учений секретар

Хмельницького національного університету, доцент

Л.І. Тебляшкіна

« _____ » 2019 р.